

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія держави і права
Викладач (-і)	Андріюк Володимир Володимирович, доц., к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права Питльована Вікторія Павлівна, к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права Остап'як Микола Михайлович, викладач кафедри теорії та історії держави і права
Контактний телефон викладача	Андріюк Володимир Володимирович (0342) 596133 Питльована Вікторія Павлівна (0342) 596133 Остап'як Микола Михайлович (0342) 596133
E-mail викладача	Андріюк Володимир Володимирович volodymyr.andriiuk@pnu.edu.ua Питльована Вікторія Павлівна victoria.pytlovana@pnu.edu.ua Остап'як Микола Михайлович mykola.ostapiak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	9 кредитів ЄКТС, 270 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/графік-індивідуальної-роботи/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження змісту та структури індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності виникнення, функціонування та розвитку держави і права (державно-правової дійсності), найбільш загальні генетичні, атрибутивні, структурно-субстанційні та функціональні властивості державно-правових явищ.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукознавчі питання теорії держави і права. Теорія держави 2. Загальне вчення про право 3. Формування та будова права 4. Дія права. Правова система <p>Теорія держави і права як загальна, фундаментальна (базова), методологічна, світоглядна юридична наука та вступна навчальна правова дисципліна вивчається студентами-юристами першого курсу протягом одного навчального року і має на меті оволодіння системою сучасних теоретичних знань про загальні закономірності виникнення, функціонування та розвитку держави і права (державно-правової дійсності), найбільш загальні генетичні, атрибутивні, структурно-субстанційні та функціональні властивості державно-правових явищ.</p> <p>В умовах становлення громадянського суспільства, побудови правової держави, утвердження принципів демократичного суспільства в Україні, удосконалення національного законодавства, реформування усіх сфер життєдіяльності українського суспільства великого значення набуває формування, розвиток і закріплення нового юридичного мислення, загальної і правової культури, в тому числі і високої професійної</p>	

культури юриста.

Вивчення загальних закономірностей виникнення, функціонування, розвитку державно-правової дійсності, які є предметом теорії держави і права, сприяє не тільки одержанню базових теоретичних юридичних знань, а й дасть можливість прогнозувати подальший розвиток державно-правових явищ, використовувати розроблені теоретичні моделі в практиці державотворення України, формування і вдосконалення національної правової системи загалом і системи законодавства зокрема.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія держави і права» є оволодіння системою сучасних теоретичних знань про загальні закономірності виникнення, функціонування та розвитку держави і права (державно-правової дійсності), найбільш загальні генетичні, атрибутивні, структурно-субстанційні та функціональні властивості державно-правових явищ.

Основними цілями вивчення дисципліни «Теорія держави і права» є засвоєння цілісної системи державно-правових понять і категорій; ознайомлення студентів з практикою застосування понятійного апарату та методологічного інструментарію юриспруденції; підготовка студентів першого курсу до вивчення галузевих юридичних дисциплін, до аналізу і розуміння змісту нормативно-правових актів, а також інших формально-юридичних джерел права; вироблення у студентів навиків самостійного правового мислення, вміння творчо аналізувати і узагальнювати державно-правові явища, правильно користуватися науковою та навчальною юридичною літературою і першоджерелами; з'ясування значення загальної теорії держави і права для практики побудови демократичної правової соціальної держави в Україні, формування правової системи на базі чинної Конституції України, реформування національного законодавства; формування у студентів глибокого знання та розуміння загальних закономірностей розвитку та існування держави, її основних інститутів, правової системи, генетичних, атрибутивних, субстанційних (структурних) та функціональних закономірностей, властивостей державно-правової дійсності; формування у студентів цілісної картини державно-правової дійсності.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу положень загальнотеоретичної юриспруденції.

Знання та розуміння предметної області теорії держави і права та розуміння професійної діяльності.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними загальнотеоретичними правовими знаннями.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності:

Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

Здатність до критичного та системного аналізу складних правових явищ на загальнотеоретичному рівні і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення на загальнотеоретичному рівні.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття		Загальна кількість годин		
лекції		60		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		66		
самостійна робота		144		
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
1,2	081 Право	1	нормативний	
Тематика курсу				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Модуль I. Наукознавчі питання теорії держави і права. Теорія держави				
Тема 1. Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна		2	2	2
Тема 2. Походження держави		2	2	-
Тема 3. Поняття та сутність держави		4	4	2
Тема 4. Функції держави		2	2	-
Тема 5. Форма держави		4	4	2
Тема 6. Механізм та апарат держави		-	2	4
Модуль II. Загальне вчення про право				
Тема 7. Походження та історичний розвиток права		-	-	2
Тема 8. Поняття, сутність та цінність права		4	4	4
Тема 9. Право і людина. Правовий статус особи		2	2	2
Тема 10. Право і суспільство. Громадянське суспільство		-	-	4
Тема 11. Правова держава та верховенство права		2	2	4
Тема 12. Право в системі соціального регулювання		-	-	4
Тема 13. Правове регулювання. Механізм правового регулювання		2	-	2
Тема 14. Законність і правопорядок		-	-	4
Тема 15. Правосвідомість і правова культура		-	2	4
Модуль III. Формування та будова права				
Тема 16. Принципи права		-	-	8
Тема 17. Норма права		4	4	8
Тема 18. Джерела права		2	2	8
Тема 19. Нормативно-правовий акт як джерело права		4	4	8
Тема 20. Правотворчість		-	2	8
Тема 21. Система права		2	2	6
Тема 22. Система законодавства. Систематизація нормативно-правових актів		2	-	6
Модуль IV. Дія права. Правова система				

Тема 23. Правовідносини	4	4	12
Тема 24. Тлумачення правових норм	2	2	10
Тема 25. Реалізація правових норм. Застосування правових норм	4	4	8
Тема 26. Юридична діяльність. Юридична практика. Юридичний процес	-	-	12
Тема 27. Юридична техніка	2	2	4
Тема 28. Правова поведінка. Правопорушення	2	2	4
Тема 29. Юридична відповідальність	-	2	6
Тема 30. Правова система. Основні типи правових систем сучасності	2	2	10
	ЗАГ.:	54	56
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол № 5 від 28 лютого 2017 р.) – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2020/01/Положення-про-критерії-оцінювання-студентів-у-ННЮІ.pdf</i>		
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами трьох письмових модульних контрольних робіт. Перша робота виконується в першому семестрі на останньому семінарському занятті та охоплює два змістових модулі: «Наукознавчі питання теорії держави і права. Теорія держави»; «Загальне вчення про право».</p> <p>На контрольну роботу вноситься 2 коротких запитання, що передбачають виконання схематичного, теоретико-аналітичного чи практичного завдання, які оцінюються по 4 бали, 2 коротких запитання, які оцінюються по 3 бали, та 1 завдання, що передбачає формулювання визначень 3 понять, яке оцінюється максимально 6 балів. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p>Друга і третя роботи виконуються в другому семестрі на 9 і 18 відповідно семінарських заняттях. Кожна з них охоплює по одному змістовому модулю: «Формування та будова права» і «Дія права. Правова система» (відповідно).</p> <p>На кожну з цих контрольних робіт вноситься 1 описове завдання, яке оцінюється в 10 балів, 1 коротке запитання, що передбачає виконання схематичного, теоретико-аналітичного чи практичного завдання, яке оцінюється в 4 бали, 1 коротке запитання, яке оцінюється в 3 бали, та 1 завдання, що передбачає формулювання визначень 2 понять, яке оцінюється максимально 3 бали. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного</p>		

	семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали/ .
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль – екзамен. Екзамен проводиться у формі виконання письмової роботи. На екзамен виносяться два описові завдання, які оцінюються по 15 балів кожне, одне питання, яке передбачає виконання схематичного чи теоретико-аналітичного завдання і оцінюється 8 балів, одне питання, що передбачає коротку відповідь і оцінюється 7 балів, одне завдання, яке передбачає формулювання визначень понять і оцінюється 5 балів. Максимальний бал за екзамен становить 50 балів.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: трьох обов'язкових письмових контрольних робіт, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в методичних вказівках для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань (за вибором студента) – *Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри <https://kttidip.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали/>.*

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника).

8. Рекомендована література

1. Загальна теорія держави і права: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2010. 583 с.
 2. Загальна теорія права. Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2016. 392 с.
 3. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). 2-ге вид., переробл. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
 4. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права: Підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 716 с.
 6. Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права: Підручник. Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини «Україна». Київ: Ун-т «Україна», 2014. 560 с.
 7. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с.
 8. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник / Харк. нац. ун-т внутр. справ. 4-те вид., доповн. і переробл. К.: Алерта, 2021. 528 с.
 9. Теорія держави і права: Підручник / За ред. О. В. Петришина; Нац. ун-т «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». Х.: Право, 2015. 368 с.
 10. Загальна теорія держави і права: стереотипне видання. За ред. О.В.Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2016. 400 с.
 11. Загальна теорія права. Академічний курс: підручник. За ред. С.В. Бобровник. К.: Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
 12. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія права і держави. Підручник, практикум, тести. К.: Юрінком Інтер, 2022. 584 с.
- Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в методичних вказівках:
1. Андріюк В.В. Теорія держави і права: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ, 2023.
 2. Андріюк В.В. Теорія держави і права: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ, 2023.
- <https://kttidip.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали/>.

Викладач _____ доц. В. В. Андріюк